

Mirtse Zsuzsa
(1967, Budapest)
író, költő, szerkesztő,
Magyar Ezüst Érdemkereszt
díjas

Mirtse Zsuzsa

Az angyalok leveise

Katonadolog

És végül megtörtént. Nem lehetett rá felkészülni, fekvőtámaszokkal erősíteni. Egyszer csak kimondatik, harangütés, és onnantól kezdve megváltozik minden.

Apa, azt ígérted, mindig velem maradsz...

Ilyen lenne hát a soha többé? Ezentúl ugyanazt a filmet nézheti csak. Igaz, visszajátszhatja, ahányszor csak szeretné, és persze szeretné, mert akkor talán újabb és újabb részleteket is észrevesz majd, bizonyos mondatok, tekintetek pedig más megvilágításba kerülnek. Új történeteik azonban már nem fognak születni. Így is tele van a hátizsákja, azokból élél még sokáig.

Apa megtanított mindenre – gondolja, és elhatározza, hogy nem lesz szomorú. A halál is katonadolog, fel kell állni, leporolni a ruhát, bekötözni a sebet, és menni tovább. Megkapott mindent, legyen hálás érte. Felkészítette őt. Még az elvesztésére is.

Asszonyok a falon

Az íróasztala előtti falon képek lógnak. Az egyik képen egy kislány áll, orgonabokor előtt. Fekete-fehér kép, öreg fakeretben. Ez az egyetlen képe az édesanyjáról, amikor az még kislány

*Az írás a szerző *Bölcsőmben magam ringatom* című, hamarosan megjelenő prózakötetének egyik darabja.*

volt. Sokszor nézegeti azt a képet. A kislány két tenyere egymáshoz tapasztva, rajta fehér ruha. Elsőáldozó. Vége már a háborúnak, csend van, kiegész, de még nem elsiratott csend. Sok volt a veszteség: házak, sorsok, remények. A túlélők életük végéig cipelik a terhet. A gyerekek is. Édesanyja is.

Mellette, egy másik képen szépasszony ül a kisfiával valahol, közvetlenül egy előző háború kitörése előtt, szűk négy évtizeddel korábban. A dédanyja az, fiatal asszonyként. Szemében még nem bujkál sem félelem, sem rettegés. Később talán már a félelem jegyei is megjelentek volna az arcán, de a háborús évekből nem maradtak fenn fényképek, legfeljebb a családi emlékkamrák, az átörökített mozdulatok őriznek valamit a felfoghatatlanból. Mert azok nem múlnak el nyomtalanul, a golyónyomok ott maradnak a lélek falán, megroppan a bizonyosság.

A fiú – nagyapja – három-négyéves lehet, vasalt ingecskét visel, kezében labda. Mosolyog. Fogalmuk sincs még semmiről. Polgári jólétben élnek, az asszonynak tervei vannak, a biztonságos jövő reménye tükröződik a szemében.

Ezért szeretlek

A lány leveszi a képet a falról, elviszi a lámpafény alá, hátha az asszony beszélni kezd hozzá, sűg valami titkot neki, amit csak ő tudhat odaátról – de akarata nem tud áthatolni az üvegen. A mögötte lévő arc szinte kifejezéstelen,

mint a tó opálos vize, nem lát a mélyére. Az asszony a képen alacsony széken ül, mintha valami faragott gyerekszék lenne, mellette a kisfiú éppen az álláig ér, fejét vállgödrébe hajtja. Az asszony egyik kezével átöleli, a másikkal a pici kezét fogja, sőt, eltakarja, beborítja azt: enyém vagy, ezért szeretlek. Leginkább így tudja értelmezni azt a mozdulatot.

Dédanya elegáns, mutatós asszony volt. Nagypapa sokszor mesélt kislánykorában róla. Imádták őt, így tartja számon a családi emlékezet, holott leginkább magának élt, és minden kellett neki: kifogástalan ember, egyetlen, de jól sikerült gyerek, amennyire a viszonyok éppen megengedték, kényelmes élet. Nem pazarolt soha, bár megtehetette volna. Szűkmarkúan osztogatta a kegyeit – és a szeretetét is. Így is rajongott érte a dédapja. Elképzeli, ahogy a dédapja megmarkolja a húsos csípőt, hát persze, hogy odavan érte, de rögtön meg is borzong ettől. Nem kell mindent elképzeln.

Dédanyja egyet akart csak mindenből és mindenkiből, ám amiye volt, ahhoz ragaszkodott: jóléthez, dédapához, gyerekhez, intarziás asztalhoz, bútorokhoz, szőnyeghez, kiszámítható élethez.

Szólj hozzám, állj szóba velem... – súgja maga elé a lány, mert faggatná dédanyját, noha jól tudja, hogy aki nincs, azt már nem lehet faggatni. Azért megpróbálja. Olvasni a szájszegletből, a túhegynyire szűkült pupillából. Keresi a közöst, a rejtett tulajdonságokat, amelyeket az asszonytól örökölhett. Mégis, leginkább a különbségeket látja.

Visszateszi a képet a helyére, és az imádkozó kislány képét akasztja le. Mama. Az ő húséges édesanyja.

Horgony és rézgaras

Végigsimítja az üveget, mintha az arcot, a homlokot simogatná, hátha megérzi az a kislány az

üveg alatt. A gyerekvonások alatt megpróbálja felismerni édesanyja felnőttarcát. Elidőzik a tekinteten: nem tűnik bátornak, nem vezető-típus, talán fél is mindentől és mindenkitől. Nem tudja még, hogy két évtized múlva a testében egy új életet hord ki, éppen azért, aki most a képét tartja a kezében. A szemében már akkor ott fénylik a húség: egyszer lehorgonyozni valahol, aztán ottmaradni végleg. Így is tett. Kiválasztotta a lány édesapját, és mellette maradt. Mellette maradt akkor is, ha. Mellette maradt akkor is, amikor.

A lánynak ez nem ment ilyen egyszerűen: pazarlóan bánt sokáig a szerelmeivel. Időről időre új odút épített – vagy építettek neki –, ahogy a harkályok teszik, a régít pedig magára hagyta. Majd beleköltözik valaki. Sem metszeni, sem nyújtani nem akarta magát csak azért, hogy éppen akkora legyen, mint elvárják. Valami nagy megérkezésre készült talán, de nem mindegy, hogyan érkezik meg majd egyszer: íves, szétterjesztett szárnyú leszállással, vagy szárnyconkoltan. Ez utóbbit nem szeretne volna. Úgy élt inkább, mint egy vándorsólyom, aki meg tudná szokni a gazdája kezét, ha lenne gazdája, de nincs, hát ide-oda köröz, sziklaszirtre száll, megpihen, majd újra útnak indul.

Édesanyja élete a biztonságot adó kikötő volt, az övé kalandorlét, bokatorós ösvényekkel, eltévedésekkel, buktatókkal. Aranytallérait sokszor elvesztegette, vagy beváltotta rézgarasokra.

Süteményes doboz

Képet lát maga előtt. Édesanyja hasában van. Fiatal asszony, haja dús, tömött, a vállát verdesi. Első látásra igen szép nő. Második látásra is. Ő az, akit nem öt percre szeretnének kézbe venni, mint a napilapokat. Szépségében alá lehet merülni, benne felejtődni. A szeme borostyánzöld, sárga pöttyökkel. Amikor mosolyog, források fakadnak. A legszebb vers a nevetése. Arcán

semmi sem szögletes. Őrizgetni, etetgetni szeretnék, mint a kismadarat, gondoskodásra szorul, gondolják. Az évek során kiderül, hogy ő lesz az, aki legkevésbé szorul gondoskodásra, aki szemrebbenés nélkül ápol, őriz, majd temet.

Két testvére lehetne már a lánynak, de nincs. Magzati korban haltak el. Sokszor gondolkozott el azon, hogy milyenek lennének a testvérei. Az egyik lány lett volna, lehetne egy nővére tehát, akihez futhatna, ha baj van. A másik nemét nem tudni. Talán lenne egy bátyja is, aki vigyáz rá. Sosem úgy gondol rájuk, hogy ő mit tehetne értük. Majd ők vigyáznak, majd futhat hozzájuk. Sosem kölcsönös ez a fejében.

A bátyja biztosan megvédené mindentől. Bármit tehetne, úgyis megvédi. Ha hibázik, ha butaságot csinál, akkor is, a nővére szintén. Így most Apának és Mamának kell pótolni mindkettőjüket – de apja nehezen tudja kifejezni a szeretetét. Például ritkán öleli meg.

Ha az ölelés is hetente sülne ki, mint az almás lepény, az jobb lenne, mert abból akkor is vehetne, amikor nem látják. Ha megéhezik, odamenne a süteményesdobozhoz, csenne belőle egy-két kockát, visszazárná rá a tetőt, aztán letagadná. Nem ő volt. Ugyan már.

A titkos

Újabb képet lát maga előtt. Az orvos már félig a szabadsága ajtajában áll, feszült: nem indul meg a szülés. Injekciót ad, mert ideje van a születésnek, és persze, jó lenne már vitorlázni is végre. De kitart, kivárja. Ezt ígérte.

Az asszony nem gondolkozik, át akarja magát adni ösztönösen egy tudás előtti állapotnak, amikor még nincs félelem, amikor még nincs fájdalom. De fáj és fél. Mindez nem érdekli, a kicsinyét akarja, bármi áron.

A lány alacsony súllyal születik. Megköt minden hasznosíthatót még a levegőből is, mint a növények, kapaszkodik az életbe azok helyett

is, akik előtte nem születhettek meg. Harmadiknak megszületni elsőként – sors és végzet. Erről sokáig nem tud. A meg nem születetteket gyakran övezi körbehallgatás. Valamit mégis megérezhet elejtett félmondatokból, zavart tekintetekből.

Lehet, ezért is akar mindig jóval többet, mint amennyi egy életbe belefér. Enni három helyett. Nem enni egyáltalán: ha nekik nem jut, neki se legyen. Folyamatosan az foglalkoztatja, hogy elég jó-e? De hogy lehet úgy elég jó az ember, ha nem tudja, mihez viszonyítson? Milyen lenne az elég?

Átesik a szokásos gyerekbetegségeken, jól sikerült kislánynak tűnik. Nincs vele baj, rendben vannak a dolgai, a bizonyítványa. Kerüli a feltűnést, keveset beszél. Amit mondani szeretne, beírja a titkosba. Elfoglalja magát: rajzolgat, susmorog a mackóval, babákkal. Hogy a babákkal mit játszik, azt senki sem tudja.

Két babák

Két babája van. Az egyik a nyár, a fény. Hosszú búzakalászhaja éppen a fenekéig ér, szeme kerek, üvegkék. Szépnek látja, mint a nyári délutánokat, amikor azt tehet, amit akar, amikor nem figyel senki rá. Olyan szeretne lenni, mint az a baba. Persze egyáltalán nem hasonlítanak egymásra.

A másik baba a sötétséget hozta magával. Hosszú haja van neki is, de mélyvörös színű. Zöld a szeme. Ő nem olyan szép baba, mégis ugyanúgy ragaszkodik hozzá. Szereti, hogy más színű a hajuk, a festett bőrük, más ruhákat is ad rájuk. Tökéletes hármast alkotnak: nem hiányzik közülük senki. Velük sosincs egyedül. Talán kilencéves lehet ekkor. Ha valami öröm éri, hozzájuk szalad. Ha valami bántja, rajtuk torolja meg. Mint azon a napon is teszi.

A babákon friss, tiszta ruha, hajuk összefonva két copfba, példásan és egyenes derékkal

ülnek az apró székeken. Büntetésben vannak.

– Ma nem szeretlek benneteket! – mondja, hideg velük, komor és szigorú, nem szól aznap többet hozzájuk. Nem tölt apró csészéikbe teát, kekszet sem kapnak. Este nem tud elaludni, csak forgolódik, odavenné magához őket, de nem. Ma a polcukon alszanak.

Aztán egy napon hirtelen megérzi, hogy miért is haragszik rájuk: valami nagyon fontosat vesznek el belőle. Hogy bár tőle függenek, de különös módon ő is függ tőlük.

Pecsétek a szoknyán

Később, amikor már nagyobb lett, megfigyeli, hogy időről időre szinte teljesen lecserélődnek az emberek körülötte. Aki kapaszkodik belé, aki tesz érte, az megmarad, a többi szál elsorvad. Nem tud megőrizni, veszteségtudata sincs. Olykor nyomasztónak érzi ezt, máskor úgy véli, ez is csak egy tulajdonság, amelyet örökölt, mint a szeme színét, ki tudja, melyik ősétől, talán a hólepte hajú dédapjától, akinek a pillantása megdermesztett bárkit, ha úgy akarta, és az is meglehet, hogy talán egy kicsit mindenkiye ilyen volt.

Sokszor eszébe jut az egyik álma: sivatagban, csonttá soványodott embernek akar vizet vinni a tenyerében. Megitatni, megmenteni őt. Forró homokon megy felé, hosszú, fehér, csuklyás leplet visel, úgy lépked óvatosan, centiméterenként, mint egy régi papnő, de a víz kicsurog a két keze közül, megállíthatatlanul. Nem tudja megitatni. Szomjan fog halni az a másik, és erről ő tehet. Nem a sivatag. Így bízbanak rá életet.

Nem, nem hibás. Ahogy nem tehet az előtte elhaltakról sem, nem ő akart harmadik lenni a sorban. Nem miatta történt! Nem azért, hogy megszülethessen. Mégis, mintha elvérzett magzattestvérei kimoshatatlan pecsétek lennének a szoknyáján.

Többen megpróbálnak segíteni neki. Viszik helyről helyre, csodatévőtől lélekorvosig, hogy úgy élhessen, szerethessen, ahogy az másnak is jó. Szétszedik, székre állítják, állítólagos halottakat szednek le róla, rontást üznek ki belőle, megpróbálnak lefúrni kútja mélyére, képeket húznak fel belőle, hirtelen annyi képe lesz, hogy bele is zavarodik. Francba küldi az összeset, hagyják őt békén. Jó így neki. Pedig nem jó. Ami másnak természetesen megy, neki nehezen, vagy sehogy.

Sokszor gondol arra, hogy talán többen, sokan vannak így. Akik nem tudnak jól megnyílni, befogadni, akik nem veszik fel a telefont, és utána szoronganak az elveszített beszélgetések miatt. Szeretne úgy szeretni, ahogy a mamája tud. Vagy úgy megelégedni azzal, amiye van, ahogy a dédmamája tette. Nem mindig másra vágni.

Két babát lát maga előtt. Szeretné kinőni őket. Szeretné a polcra feltenni, s maga mögött hagyni végre mindkettőt.

Vadhajtások

Édesapja megpróbálja felkészíteni alapvető dolgokra. Például, hogy a pillanatnak akkor is van értelme, ha a jövője véges. Hogy a győzelem soha nem tartós. Hogy Szent László fűvéért a hegyvidéki rétekre kell menni, ha csak a csigaházban bujkál, mindenről lemarad. Ha kerüli a világosságot, elszokik a szeme tőle. Fekete virágok pedig azért nincsenek, mert ha beszívják a fényt, az kiégetné őket. És hogy a sötét egyáltalán nem vonzó dolog.

Sokáig nem ülepedik le a lányban mindez, zsákutcából zsákutcába tekereg. Közben azért sok mindent megtanul, de leginkább mégis a növények és állatok nevét. Kígyótárnics, imádkozósáska.

Hamar rájön, hogy könnyen tud hatni az emberekre. Erre mások is rájönnek, használják is, ajtónak tekintik, vagy rákapaszkodnak. Hagy-

ja, hogy így legyen. Gyakran mások akaratát teljesíti, akik általa könnyebben elérnek dolgokat, megint mások pedig csak szeretnek belé nézni, ahogy a hegyi tó vizébe. Cserébe kérhet ezt-azt: égről csillagokat, mezőről madarakat, erdőtől szarvasokat, madárcseresznyefa hámló kérgét, bármit, amit kitalál. Nem tud mit kezdeni a hatalmával. Az egyik benne még szánkózni szeretne, a másik a domb melletti kocsmákba vágyik inkább.

Apja általában szabadságot hagy neki, de azért alapvető dolgokban meghúzza a határokat. Ha egy indája túlnő, azt pár szóval levágja róla. Nem bántóan, de mégis. A legjobb szándékkal is lehet rosszul metszeni – ám ezt csak a lány érzi kettőjük közül, amikor olyan helyeken növeszt indákat, ahol apja már nem látja.

Ollótörvény

Édesapja fiúgyereket akart, mint az apák általában, ő viszont lány lett – ezen változtatni nem tud nyilván még a kedvéért sem, holott bármit megtenne, hogy a kedvére tegyen. A haját sokáig rövidre vágatják, apja úgy tartja, akkor lesz erős, noha a lány szeretne copfokat, amilyen a többi kislánynak van. Jót akarnak neki, értse meg. Kalickája biztonságos, tágas, mégis neki-repül a rácsoknak, szabadulni akar. Azt nem tudja, hogy ha akkor kiszabadulna onnan, még felfalnák a héják. Apja cserébe úszni tanítgatja, erdőt járnak, jó harcosokról mesél, nagy kalandokról, utazásokról, a gyerekek hamar megszoknak mindent, ami rendszeres – egy idő után egyáltalán nem bánja, hogy mindez így alakult. Aztán később mégiscsak fellázad az ollók ellen, apja ellen, márpedig a törvény azt mondja, hogy ellene lázadni tilos és hiábavaló dolog. Ez a rend, aki vét ellene, maga ellen vét, egyszer minden kihágás visszazáll.

Az első fontos emlékei róla négy-ötéves korából valók. A nyakában ül, a férfi viszi fel

a Kékesre. Lehet, ezért kérte később is mindenkitől azt, hogy: vegyél fel! Mintha egyedül nem tudná megmászni a hegyeit.

Szőlőfürt és kecskebak

Apja fiatal férfikorában dionüszoszi jellem volt. Ellenállhatatlan, ahogy mondják, akinek még azt is megbocsátják, hogy mindenből kicsit többet akar, mint illene, kellene. Ebből nehéz kikapaszkodni, ha szerelmesen szereti asszonyát, akkor is. Rögös út vezet egymáshoz őket. Vannak olyan emberek, akik egyszerűen így születnek, már a nagyapja is ilyen volt, a dédapja is. Olyanok, amilyenek, így kell elfogadni őket. Aztán egy elvétett ugrásnál megreccsen valami a térdben, vagy egy váratlan ütéstől behorpad a páncél, és onnantól kezdve igazítani akar az életén. De ez az elhatározás sok év múlva érik csak meg benne.

Apját óriásnak látja, az óriásoknak pedig több étel, több nő, több hús kell. Egy este egy ajtón keresztül kiszivárgó szóváltásból megtudja, hogy apja több életet él.

Haragszik apjára, amikor megtudja ezt.

Haragszik apjában a férfira, amikor megtudja ezt.

Haragudni kezd minden férfira, kivéve az apjára, amikor megtudja ezt.

Attól a naptól kezdve az összes férfi, bácsi, fiú szinte behozhatatlan hátránnyal indul. Eleve rossznak, férgesnek tartja őket, bizalmatlan mindegyikükkel, édesapját pedig két részre választja magában: csak Apával áll szóba, a férfival nem.

Egy pohárnyi közelség

Amikor apja hazaér, az első útja mindig az ólomüvegajtós szekrénykéhez vezet. Kicsiny poharat vesz ki, tölt a mézszínű italból. Leül az egyik

fotelbe, és percekig csak mereng. Ilyenkor nem szabad zavarni őt. Igaz, máskor is csak módjával.

Szeretne olyan közel kerülni apjához, mint az a pohár a kezében. Sőt, inkább a mézszínű folyadék akar lenni, amelyet naponta megiszik. Nem sokat, csak egy pohárral, de azt mindig. Szeretne a mindigje lenni. Szeretné szóra bírni, megcsikizni, tenni valamit, amitől az felfigyelve, megkérdezi, hogy van, milyen volt a napja, bántotta-e valaki, mert ha igen, azt kardélre hányja. Apja elvétve kérdez tőle csak ilyeneket – és senkit nem hány kardélre. Pedig valószínűleg kardozni is tud, hiszen mindent tud, amibe csak belevág. Sok mindenbe vág bele. Hol jobban sikerülnek a dolgai, hol kevésbé.

Ami bejön a réven, elmegy a vámon, vonja meg a vállát, szóra sem érdemesek, horzsolások csak, jól van minden, ahogy van, nem szűkölködnek így sem.

Mi vagyunk a hajó

A betegség eleinte észrevétlen vendég. Finoman kopog csak, köszörüli a torkát az ajtó előtt, hogy khm, khm, hát itt lenne ő, tessék foglalkozni vele is. Hellyel kínálni, megetetni. Testből, agyból, szívizomból. A férfi nem veszi észre, hogy tartós vendége érkezik, nem akarja helyel kínálni, etetni, itatni. Vesz az magától is mindenből. Szétnéz az izmok között, hátha talál valami harapnivalót.

Eleinte csak azt észleli, hogy nehezebb lemennie a lépcsőn, és persze felfelé is gondot okoz, de kétségtelenül lefelé a nehezebb. Egyre többször érzi azt, hogy le kell ülnie, nyilallásokat tapasztal olyan részeiben, amelyekről előtte azt sem tudta, hogy léteznek. Máskor meg a puha részek fájnak. Egyre több időt tölt me-rengéssel. Akkoriban alszik el először könnyolvasás közben, ülve.

Harcolni kezd a rossz ellen, talán még nem késő. Kidobál minden fölösleges nehezéket

a hajójáról, mert a hajó a fontos, ő pedig jó kapitány akar lenni. Meg akar érkezni. Hazatalálni, úgy istenigazából. Megérkezik, hazatalál, oly sok év bolyongás után.

Mama és én vagyunk a hajó! – állapítja meg a lány, amikor feltűnik már neki is a változás.

Húsz évet nyernek. Aztán végül mégiscsak orvostól orvosig.

Veled történik

Olvas, alszik, eszik. Egyre kevesebbet olvas, leginkább újságokat – és egyre többet alszik. Bor helyett kamillatea. Már nem hisz a teljes visszatérésben. Abban bízik inkább, hogy hátha holnap jobb lesz. Rosszabb és kevésbé rossz napok követik egymást, hullámzóan. Az évésben örömet leli, ám egyre kevésbé fontos a mennyiség. Leves. Az még fontos. Ez csak az öregség, az öregség a betegség, és tudna ő többet is olvasni, képes lenne rá, csak már nincs kedve. Ahogy nagyokat enni sincs. Kerüli a lépcsőket, mert a mélység és a magasság kockázat. A sebesvízi pisztrángokra gondol, akik képesek az árral szemben úszni, hogy elérjék a hegyi patakok felső folyását – neki pedig már a helyben maradás is küzdelmes. Sodorná lefelé az ár. Ő, akiből áradtak a történetek, visszahúzódo lesz, bezárul.

A lány ebbe nem akar belenyugodni. Ha délig nem jön telefonhívás apjától, aggódni kezd. Egyre gyakrabban ő töri meg a csendet: hogy van, ugye, nincs semmi nagy baj.

Nincs semmi nagy baj, csak úgy elmennek az órák. Igazából nem is tudja, hogy mivel. De az is megesik, hogy elfelejti, hogyan kell használni a telefont.

– Kérlek, ne csináld ezt! Ha nincs kedved beszélni, adj jeleket! Füstjel, morzejel, bármi jó, csak ne hallgass...

– Tudom, a hallgatás ilyenkor a legnagyobb bűn – mondja az apja –, de jobb magamba for-

dulni, nem látok most kifelé. Csak a beszéd megy nehezebben, a szeretés nem – nevet.

Ilyenkor a lány a régi Apát hallja a hangjában.

– Ez nem te vagy, Apa, csak veled történik – vigasztalja. Ebbe a mondatba kapaszkodnak mindketten.

Aztán a férfi a hanyatlás újabb jeleit ismeri fel magán: bizonyos embereket elfelejt, másokat meg nem ismer fel.

– Amire nem emlékszem, az nem is fontos! – nyugtatja magát.

– Ne törődj bele! Kérj segítséget, biztosan van megoldás! – bátorítja a lány, de érzi, hogy ez nem ilyen egyszerű. Olyan jó lenne pontosan érteni, mi történik...

A napok kezdenek kiszámíthatatlanná válni. Egyik délelőtt az apa elhatározza, hogy meglátogatja a lányát, de elfelejti erről értesíteni őt. Kocsiba ül, ám nem ura a járműnek. Nem találja otthon a lányt, nem érti, miért nem. Hol lehet. Elbizonytalanodik. Egyáltalán milyen nap van ma? Valahogy hazajut, de az autó közben több helyen megsérül, fogalma sincs, hogyan.

Egy másik alkalommal azt meséli a lánynak, hogy miközben úgy tudja: hozzá beszél, kiderül, hogy csak álmodja azt, hogy beszél, hogy telefonál. Pedig sokáig beszélt hozzá, higgye el. Csak már nem tudja, hogy mit. Talán nem is fontos.

Aztán azt állítja, hogy biztosan azért olyan kimerült és fáradt, mert annyi minden történik vele. Mintha beszélne, mintha válaszolna, mintha történnének vele dolgok. Ezeken a lány hosszasan gondolkodik. Mi lehet vajon az a rengeteg minden, amikor leginkább fekszik, alszik csak?

Apa fejben éli már az életét – gondolja. És hogy ez nagyon rosszat jelent.

Adagio

Édesanyja ápolni kezdi. Félreteszi világi életét, feloldódik ebben az ápolásban. Enyhíti a fájdalmakat, sétálni viszi a férfit, bár nem igazi séták

azok, leginkább csak botorkálás. Örömmel vállalja a szolgálatot. Felgyorsul és lelassul az idő egyszerre. Mintha valami lejtőn száguldva kapkodnák a fejüket, hogy merre – és mi jöhet még. Pedig minden egyre lassabban megy.

E kölcsönös függés új mélységeket és magasságokat nyit az életükben. Talán akkor tanulják meg egymást igazán. A szellemi táplálékok helyét hamar átveszi a mindennapi állapottal való foglalatosság. Apja vérnyomásmérőt kap ajándékba, majd vércukorszintmérőt, újabb és újabb pizsamát. Harcolni egyre kevésbé tud a rossz ellen – nem emlékszik, hová tette a kardját.

Édesanyja talán még inkább megszépül ebben a gondoskodásban, de eltűnik belőle a világmozgató asszonyi erő: kifehéredik, szinte áttetszővé válik, akár az angyalok. Az angyalok pedig nem akarnak üzekedést, az angyalok nem eszik két pofára a levest.

Hideg kabát

Apa kabátja egész télen kint lóg Mama kabátjai mellett a fogason, Apa nélkül. Édesanyjának nincs szíve kidobni, elajándékozni sem. Őrzi még a testét, az arcvíz illatát – bár meglehet, hogy ezeket csak ő képzelem már.

Amikor édesanyjánál jár, mindig megérinti a kabát anyagát, vastag szövésű posztó, megigazítja a hajtókáját.

Apa kabátja nehéz és súlyos emlék, olyan, mint apa volt.

Amikor megsimogat valakit, bárkit, picit az édesapját is simogatja benne.

A második hely

Apa már nincs, azóta hidegebb a világ – gondolja a lány. Édesanyja azóta csukott ajtó mögött él. Van persze azon az ajtón kukucskálóllyuk,

és ő sokat álldogál az ajtó előtt, de mamája nem tudja igazán beengedni magához. Persze, sokszor meglátogatja, ám mindig azt érzi, hogy nem mehet be hozzá rendesen. Próbálja megnyitni őt, de az olyan, mint a dió, csak feszegetni lehet a héját – vagy összetörni. Nem hajlik, nem tágul.

Amikor beszélgetnek, akkor is leginkább édesapjáról mesél neki: kanalazza az angyalok levesét, testét az emlékeiből táplálja. Elhalványodik a rossz, megfényesül a jó, így van ez rendjén. Szép asszony még most is, minden uj-jára található, de nem akar, hiába szeretné a lány rábeszélni, hogy legalább próbálja meg.

Hogy vele mi lesz, az nem érdekes, hiszen nem ő az igazi vesztes. Ő csak a második a sorban, az édesanyja után. Ez is rendjén van így, a második hely sem rossz, van éppen elég feladata, nincs ideje gondolkozni: élnie kell – egyre többek helyett. Szeretni mamáját, Apa helyett is.

Visszaakasztja a falra a képet, a másik mellé. Fekete-fehér kép, öreg fakeretben. Egyedül maradt az orgonáival az a kislány, végérvényesen. Adnának neki új földet, házat, kertet, újrakezdhetné, ha akarná, ám nem hallja meg a hívást, nem hallja a hangokat a csendtől. A legnagyobb csendjét nem tudja elsiratni azóta sem.

Tele zsák

A lány megigazítja a kereteket, hogy párhuzamosak legyenek. Kevés dolog zavarja annyira, mint az, ha ferdén állnak. Eszébe jutnak a közös erdőjárások, a Kékes, a folyóparti csavargások Apával, de az is eszébe jut, hogy az édesapja nélküle is elment az erdőbe, ha éppen úgy hozta a kedve. Csak úgy, az erdőért. Vagy magáért. A tettért. Az életre kijelölt helyekért.

Ezt kell eltanulnia tőle, ez az igazi öröksége.

Tihanyi Viktor: Lásd a szívárványt